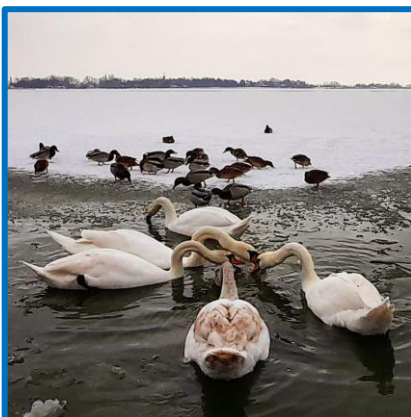
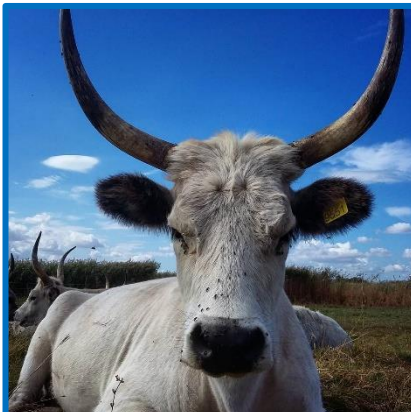

Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja zaštićenim područjem Park prirode „Palić“ za 2020. godinu

1. UVOD

U skladu sa članom 54 Zakona o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10 i 91/10 – ispr. i 14/2016 i 95/2018 – dr. zakon) i članom 13 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode „Palić” („Službeni list Grada Subotice“ br. 15/13 i 17/13–ispravka i 37/17), upravljač zaštićenog područja izveštava o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja Parkom prirode „Palić” za 2020. godinu (Saglasnost Gradonačelnika broj: II– 501–86/2020 od 28.02.2020. godine) nadležnu lokalnu samoupravu – Grad Suboticu – koja je i donela akt o zaštiti područja.

Osnov za izradu ovog Izveštaja je Odluka proglašenju zaštićenog područja Park prirode „Palić” („Službeni list Grada Subotice“ br. 15/13 i 17/13–ispravka i 37/17), a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, član 54. i Planom upravljanja zaštićenim područjem Parko prirode „Palić” 2014–2023 (saglasnost Skupštine grada Subotice br. I–00–023–24/2014).

2. CILJEVI ZAŠTITE, OČUVANJA, UNAPREĐENJA I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Glavni ciljevi i zadaci određeni su Planom upravljanja zaštićenim područjem Park prirode „Palić” i prema do sada realizovanim aktivnostima datim u Izveštaju o ostvarenju programa upravljanja ovim zaštićenim područjem prethodne godine:

- Nastavak razvijanja baze podataka u funkciji upravljanja, korišćenja i praćenja stanja u cilju definisanja i realizacije projekata aktivne zaštite prirode i očuvanja zaštićenog područja, uz kontinualno razvijanje GIS;
- Razvijanje i unapređivanje čuvarske službe;
- Sprovođenje mera aktivne zaštite prirode (staništa sa strogo zaštićenim i zaštićenim vrstama, suzbijanje invazivnih i sadnja autohtonih vrsta, korišćenje tršćaka i upravljanje tršćacima);
- Smanjivanje antropogenog pritiska (kontrola aktivnosti i kretanja u zaštićenom području) – sprovođenjem mera iz Pravilnika o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi za Park prirode „Palić”;
- Unapređenja prirodnih i stvorenih vrednosti (redovne mere nege i održavanja);
- Praćenja stanja prirodnih i stvorenih vrednosti;
- Razvijanje različitih oblika prezentacije prirodnih vrednosti područja, edukativnih, rekreativnih, eko – i etno turističkih sadržaja u cilju razvoja održivog korišćenja i sufinansiranja zaštite prirode;
- Rad na edukaciji lokalnog stanovništva i korisnika zaštićenog područja o značaju očuvanja prirodnih vrednosti i uvođenju održivih vidova korišćenja zaštićenog područja u poljoprivredi, ribolovu, turizmu i drugim oblastima privrede;
- Uklapanje u mrežu ekoloških koridora i „Natura 2000”;
- Aktivnosti na realizaciji Plana za unapređenje ekološkog stanja Palićkog jezera i njegove okoline, kroz projekat „Zaštita biodiverziteta i vode jezera Palić i Ludaš” – (KfW Biodiversity Protection Project Palić/ Ludaš) u skladu sa ugovorom između nemačke „KfW” banke, Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Republike Srbije, Grada Subotice, Javnog preduzeća „Palić – Ludaš” i JKP „Vodovod i kanalizacija”, Subotica.
- Učešće u pripremi dokumentacije i dostava podataka Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode u vezi sa revizijom granica zaštićenog područja

3. ZAŠTITA, ODRŽAVANJE, PRAĆENJE STANJA I UNAPREĐENJE PRIRODNIH I STVORENIH VREDNOSTI

A. ČUVANJE, ODRŽAVANJE I PREZENTACIJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

A.1. Čuvanje zaštićenog područja - Čuvarska služba

Čuvanje i nadzor u Parku prirode „Palić“ je kontinuirani zadatak u cilju preventivne zaštite prirodnih vrednosti, a u skladu sa članom 109. i 110. Zakona o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10 i 91/10 – ispr. i 14/2016 i 95/2018 – dr. zakon). Čuvanje je obavljala čuvarska služba upravljača i ribočuvari.

Čuvarska služba je tokom godine u kontinuitetu nadgledala sprovođenje režima zaštite prirodnih vrednosti, namenu i korišćenje površina od strane svih korisnika prostora, kao i posetilaca kroz redovan obilazak i osmatranje područja. Čuvarska služba je kontinuirano izveštavala stručnu službu kroz terenski dnevnik, a stručna služba je pratila stanje i koordinisala nastavak aktivnosti, tačnije, dalje postupke upravljača.

Čuvanje zaštićenog područja Park prirode „Palić“ obavljaju dva čuvara i jedan pomoćnik čuvara, koji su sa ostalim čuvarima organizovana u čuvarsku službu. Čuvari poseduju potvrdu o položenom stručnom ispitu za čuvare prema važećem Pravilniku o polaganju stručnog ispita za čuvara zaštićenog područja („Sl. glasnik RS“, br. 117/2014). Tokom godine, čuvarska služba je pojačana za jednog zaposlenog ribočuvara.

Tokom godine je podneta jedna prijava Prekršajnom sudu u Subotici protiv dva lica, a u vezi sa nedozvoljenim lovom ribe koja nema neophodnu dostignutu veličinu, kao i zbog nedozvoljenog lova ribe rukama – bez odgovarajućeg alata. Na osnovu terenskih beleški čuvara i merenja na terenu, ustanovljeno je da je ulovljen ukupno 51 kilogram ribe. Prekršajna prijava je podneta na osnovu kršenja odredbi Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („Službeni glasnik RS“, broj 128/2014 i 95/2018 - dr. zakon).

A.2. Održavanje zaštićenog područja

A.2.1. Rad stručnih službi na izradi i sprovođenju upravljačkih dokumenata

Stručna služba je tokom godine u kontinuitetu radila na izradi i sprovođenju upravljačkih dokumenata. Izrađena je sledeća planska dokumentacija:

- Program upravljanja zaštićenim područjem Park prirode „Palić“ za 2021. godinu.
- Izveštaj o ostvarivanju Programa upravljanja zaštićenim područjem Park prirode „Palić“ za 2020. godinu;
- Upravljač je sprovodio i aktivnosti na izradi projektne dokumentacije u vezi sa realizacijom Plana za unapređenje ekološkog stanja Palićkog jezera i njegove okoline, kroz projekat „Zaštita biodiverziteta i vode jezera Palić i Ludaš“ – (KfW Biodiversity Protection Project Palić/ Ludaš) u skladu sa navedenim ugovorom. Pripremani su predviđeni izveštaji, kao i dokumentacija u vezi sa nabavkom dobara i usluga. Održano je više sastanaka i konsultacija sa predstavnicima projektnog tima. Sastanci su se, mahom, odvijali putem interneta (preko nekih od platformi za komunikaciju), zbog sprečavanja širenja zaraznog oboljenja COVID19. Upravljač je dostavio potraživane podatke u vezi sa predviđenim infrastrukturnim komponentama na predviđenoj patrolnoj i posetilačkoj (biciklističkoj) stazi. Mahom su to bile korekcije/adaptacije/dopune već pripremljenog materijala.

- Upravljač je učestvovao u izradi projekata uređenja koji se odnose na površine u okviru Velikog parka na Paliću
- Pripremljen je i Program korišćenja tršćaka na površinama u Parku prirode „Palić“ – dinamika upotrebe višenamenskog radnog plovila – amfibije
- U drugoj polovini godine, upravljač je intenzivno radio na obilasku terena, praćenju stanja i unosu podataka (evidentiranju novih nalaza strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva) i pripremi podataka, koju je dostavljao Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode i Gradskoj upravi Grada Subotice, a u vezi sa revizijom zaštite ovog zaštićenog područja, tačnije – izmenom postojećih granica i formiranjem funkcionalnijih celina. Održano je više sastanaka sa predstavnicima korisnika prostora, gradskom upravom i Pokrajinskim zavodom za zaštitu prirode.

A.2.2. Aktivnosti i radovi na obeležavanju

Tokom godine se radilo na održavanju već postavljenih tabli zaštićenog područja i ribarskog područja „Palić“ u okviru Parka prirode „Palić“ (dopuna, popravka). Na više lokacija je rađena kompletna obnova informativnih i tabli zabrane pristupa. Realizovana je i obnova granica zaštićenog područja, kao i dela razgraničenja režima II i III stepena zaštite, budući da su granične oznake – bagremovi stubovi, gotovo svakodnevno uklanjaju i uništavaju. U priobalnom delu, koji se graniči sa poljoprivrednim zemljištem, poljoprivrednici namerno uklanjaju granice, kako ne bi slučajnim naletanjem na stubove, oštetili radne mašine, tokom radova u polju.

Juna 2020. godine je čuvarska služba učestvovala u postavljanju informativnih tabli – granice zaštićenog područja na lokalitetima gde su table uklonjene (uništene, izvaljene, otuđene): Pa09 – „Bunarić“, Pa01 – „Sektor I“, Pa02 – „Sektor II“, Pa03 – „Sektor III“.

A.2.3. Upravljanje otpadom i održavanje mobilijara

Održavanje javne zelene površine, koju čine katastarske parcele u zaštićenom području, odvijalo se i 2020. godini po *Godišnjem Programu održavanja čistoće na površinama javne namene na zaštićenom području i Godišnjem Programu održavanja javnih zelenih površina na površinama javne namene na zaštićenom području* u skladu sa Odlukom o održavanju čistoće na površinama javne namene („Službeni list Grada Subotice“ br. 5/2018) i Odlukom o održavanju javnih zelenih površina („Sl. list grada Subotice“, br. 45/2014 i 53/2016)). Pored redovnih poslova u Velikom parku obuhvaćenih gore pomenutim programima, koji su finansirani nezavisno od ovog programa, kao i kroz ovaj program, realizovane su i sledeće aktivnosti, u skladu sa Rešenjem o uslovima zaštite prirode broj: 03-1382/2 od 04.09.2013. godine, prema godišnjem programu upravljanja zaštićenim područjem za 2020. godinu (broj ugovora: II-401-318/2020 od 16.03.2020.); u skladu sa rešenjem o uslovima zaštite prirode za upotreba registrovanih hemijskih sredstava za potrebe uklanjanja invazivnih vrsta na području Parka prirode „Palić“ (rešenje broj: 03-623/2 od 13.04.2018. godine) i rešenjem o uslovima zaštite prirode za mehaničko košenje i uklanjanje trske broj: 03 – 93/3 od 06.03.2015. и 03 – 93/4 od 10.03.2015. godine:

- mehaničko krčenje šiblja, granja i pojedinačnih stabala, ili grupa stabala svih prečnika
- hemijsko suzbijanje alohtonih i invazivnih vrsta u vegetacionom periodu
- mehaničko košenje trske i uklanjanje
- košenje travnih površina,

Realizovale su se i aktivnosti na održavanju lokaliteta:

- Priobalje, vlažne i slatinske livade oko Krvavog jezera (krčenje izdanaka rastinja u priobalju, košenje),
- Održavanje postojeće staze oko jezera i priobalni pojas jezera Palić,
- Košenje livadskih površina u zaštićenom području i u zaštitnoj zoni Parka prirode „Palić“.

Navedene aktivnosti su finansirane sredstvima Grada Subotica, prema Ugovoru o finansiranju održavanja multifunkcionalnih zaštitnih pojaseva oko Paličkog, Krvavog i Ludaškog jezera (Ugovor broj II-501-120/2020 od 21.04.2020. godine i Aneksa I Ugovora broj II-501-120/2020/1 od 04.12.2020. godine) i prema Programu održavanja zelenila na površinama javne namene koje se nalaze na zaštićenom području, kao i javnih zelenih površina duž obala Paličkog, Krvavog i Ludaškog jezera u 2019. godini (Ugovor broj II-401-88/2020 od 21. aprila 2020. i Aneks I Ugovora broj II-401-88/2020 od 21. oktobra 2020. godine).

A.3. Prezentacija zaštićenog područja

A.3.1. Štampanje promotivnog materijala, izrada edukativnih tabli i medijsko predstavljanje

Tokom 2020. godine nije realizovana štampa promotivnog materijala za posetioce, budući da je 2019. godine uspešno urađena štampa „Eko – turističke“ mape zaštićenih područja (dopunjeno i izmenjeno izdanje). Nije realizovana nabavka majica kratkih rukava i štampe na majice, koje je trebalo da budu deljene učesnicima međunarodnih volonterskih radnih kampova, kao i učesnicima eko – kampova tokom 2020. godine, s obzirom da kampovi nisu ni realizovani zbog mera o zaštiti i sprečavanju širenja zarazne bolesti COVID19.

Nastavila se saradnja sa lokalnim i regionalnim glasilima Yu eko TV, Pannon RTV, TV Vojvodina, www.subotica.info, www.subotica.com, „Magyar Szó” i svim zainteresovanim glasilima. Izrada video i audio materijala nije bilo. Aktivnosti su realizovane iz sopstvenih resursa.

Više o saradnji sa lokalnim medijima na adresi:

http://www.palic-ludas.rs/index/pagelist/id_page_node/25/lg/sr

A.3.2. Zasnivanje i uspostavljanje baze podataka (katastar, GIS i dr.)

Nastavljeno je sa unosom podataka u bazu i unapređivanja baze koja se odnosi na sprovođenje režima i mera zaštite. U cilju efikasnijeg praćenja delatnosti čuvarske službe, kao i adekvatnog planiranja obilaska terena i izvršenja ostalih radnih zadataka, nastavila je sa radom i baza podataka za sva zaštićena područja kojima upravlja JP „Palić–Ludaš” u vidu čuvanja i obrade svih relevantnih podataka (baza lokacija, baza fotografija).

Baza je i ove godine dopunjena velikim brojem fotografija zaštićenog područja, strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta. Konkretnih elemenata za prijavu nadležnoj inspekciji nije bilo. Nije podneta nijedna prekršajna prijava, kao ni prijava nadležnoj inspekciji. GPS – oprema, kojom Upravljač raspolaže, je povećala kvalitet postojeće baze podataka, jer se sada, osim fotografija, zapažanja i drugih relevantnih podataka, unose i tačne geografske koordinate mesta na kome se nalazi populacije retkih vrsta, kao i veličina populacije i njen prostorni raspored. Nastavljena je praksa povezivanja terenskih beleški čuvara (terenski dnevnik), terenske prijave, prijave inspekciji, fotografija nedozvoljene aktivnosti i tačnih koordinata mesta (stepena zaštite) na kom se desila predmetna nedozvoljena aktivnost, u jednu celinu. Pokazalo se da to značajno povećava kvalitet rada i ubrzava tok procedure. Problem za unapređivanje ove funkcije je, svakako, nedovoljan broj sposobnih kadrova odgovarajuće stručne spreme, nedovoljnog broja stručnog i zainteresovanog ljudstva za obradu ovih podataka i nedovoljna frekvencija izlazaka na teren u funkciji monitoringa (zbog drugih obaveza).

Baza se pokazala kao vrlo korisna, s obzirom da su svi elementi koji su nam neophodni za pripremu realizacije odluke o naknadama, uneti. Konkretno – svi relevantni podaci koji su potrebni za naplatu kod različitih subjekata su kvantifikovani (elektrovodovi, telefonska infrastruktura, vodoprivredni objekti, gasovod). I tokom 2020. godine, upravljač je nastavio da koristi „NaturaList“ bazu, besplatnu aplikaciju Google Play servisa. Svi podaci se, nakon unosa, preuzimaju u formi tabele. Upravljač je kartirao Park prirode „Palić“ u smislu pokrovnosti invazivnim vrstama biljaka.

Nastavljeni su informatički radovi u okviru Geografsko – Informacionog Sistema (GIS). Nastavljeno je sa prikupljanjem i usklađivanjem potrebnih elemenata sistema (računari, kartografija, katastarski podaci i prateće informacije). Kroz saradnju sa Nacionalnim parkom „Kiškunšag“ čuvarska i stručna služba je dobila veliku podršku (u smislu aktivnosti na terenu i obuke u radu sa određenim programima). Aktivnosti su se realizovale iz sopstvenih sredstava. Dobro razvijen segment upravljača je iskorišten i za potrebe dopune baze podataka Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode – prilikom unosa podataka za reviziju granica ovog zaštićenog područja (navedeno gore u tekstu).

A.3.3. Razvoj naučnih, obrazovnih i kulturnih funkcija zaštićenog područja

Tokom leta 2020. godine, zbog pandemije zarazne bolesti COVID19, nisu realizovane Edukativne aktivnosti na očuvanju biološke i predeone raznovrsnosti kroz aktivnosti Eko – kampa „Ludaš 2020“. Iako je sve isplanirano, ishodovana rešenja o uslovima zaštite prirode, za realizaciju kampa, kampovi nisu održani i to je prvi put, posle preko 35 godina da nije rađen monitoring i praćenje stanja ptica na istočnom migratornom putu.

Zbog istog razloga nisu organizovane aktivnosti na vođenju posetilaca duž edukativnih staza, ni međunarodni volonterski radni kampovi, kao ni istraživački eko – kampovi. Nije realizovano ni markiranje ptica prstenovima, kao ni radionice, seminari, ili bilo koje druge aktivnosti koje se tradicionalno održavaju na ovom i drugim zaštićenim područjima svake godine.

Takođe, usled pojave pandemije zarazne bolesti COVID-19 (Uredba o merama za sprečavanje i suzbijanje zarazne bolesti COVID-19 („Sl. glasnik RS“, br. 66/2020, 93/2020, 94/2020 i 100/2020) i Naredba Gradskog štaba za vanredne situacije od 09.07.2020. godine, većina aktivnosti koja se odnosi na edukaciju školske i predškolske populacije, organizovano okupljanje, edukativne aktivnosti u širem smislu – kampovi sa prirodnjačkim temama, vođenje grupa i prijem posetilaca – nije organizovana, ili je realizovana u znatno manjem obimu. Posetioci zaštićenog područja su bili dužni da se pridržavaju mera iz Uredbe Vlade Republike Srbije i Naredbe Gradskog štaba za vanredne situacije, ali upravljač nije bio u mogućnosti da u potpunosti primenjuje mere, usled nedovoljnog broja zaposlenih.

I ove godine je obezbeđena podrška za nekoliko istraživača koji su obavljali istraživanja na području Parka prirode „Palić“, ali, uz primenu mera zaštite od zarazne bolesti.

Prirodnjački muzej Beograd je dostavio podatke u vezi sa markiranjem ptica veštačkim prstenovima tokom 2020. godine. Na području Parka prirode „Palić“ je tokom 2020. godine markirana 101 jedinka (mladunac) crnoglavog galeba – *Larus melanocephalus*.

B. UPRAVLJANJE POSETIOCIMA

B.1. Izgradnja ulaznih stanica

U Parku prirode „Palić“ tokom 2020. godine nisu planirane aktivnosti na izgradnji ulaznih stanica, od strane upravljača ovog zaštićenog područja, pa tako – aktivnosti nisu ni realizovane.

B.2. Centri za posetioce

Vizitorski centar „Ludaš“, smešten u Specijalnom rezervatu prirode „Ludaško jezero“ je u višenamenskoj funkciji. Pored funkcije radnog prostora Upravljača svih zaštićenih područja u Subotici, ima i funkciju prijema posetilaca.

Tokom 2020. u Centru se, zbog pandemije zarazne bolesti COVID19 nisu odvijali programi za različite ciljne grupe – edukacija o svim zaštićenim područjima kojima upravlja Javno preduzeće „Palić – Ludaš“.

Aktivnosti na opremanju Vizitorskog centra „Ludaš“ u Hajdukovu, koji je pored prijema posetilaca i edukacije i u funkciji radnog prostora Upravljača svih zaštićenih područja u Subotici (tokom letnjih meseci), odvijaju se u kontinuitetu.

C. PRAĆENJE I UNAPREĐENJE STANJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

C.1. Monitoring

Nastavljen je monitoring staništa strogo zaštićenih vrsta. Praćenje stanja obavljao je čuvar područja prilikom redovnih obilazaka terena i stručni saradnik u sezonskim periodima u skladu sa uslovima zaštite prirode i izveštajima o nadzoru Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode. Pojedine grupe podataka o monitoringu su prikupljane i od istraživača koji rade na terenu. Podaci su se unosili u bazu podataka.

Tokom godine su nastavljene aktivnosti sa Nacionalnim prakom „Kiškunšag“ iz Mađarske kroz uniformni sistem monitoringa, u smislu pojačanog praćenja stanja taksona koji se u Mađarskoj nalaze na listi *Natura 2000* vrsta. Utvrđene su značajne vrste koje se nalaze sa obe strane granice i napravljen je plan i dinamika praćenja populacija navedenih vrsta. U Srbiji još uvek ne postoji jedinstvena lista *Natura 2000* vrsta – tek od 2020. godine su započeta obimnija istraživanja i praćenja stanja od strane istraživačkih organizacija (nevladinih i državnih), ustanova i pojedinaca. Mi očekujemo da će veliki broj vrsta koje smo definisali ući na buduću listu. U slučaju da, ipak, neke vrste ne uđu – svakako ćemo imati podatke o vrstama koje se nalaze na listi zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta – Pravilniku o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik Republike Srbije“ br. 5/2010 i 47/2011).

U maju 2020. godine su čuvari zaštićenog područja – Ivan Laslo Pajić i Oto Sekereš, zajedno sa predstavnicima Udruženja ljubitelja prirode „Riparia“ obavili monitoring gnezda i jedinki crnoglavog (*Ichthyaetus melanocephalus*) i običnog galeba/rečnog galeba (*Chroicocephalus ridibundus*) na lokalitetu „Pa02“ – ostrvo u drugom sektoru jezera Palić. Evidentirano je ukupno 1614 jedinki običnog galeba i 406 jedinki crnoglavog galeba, što je apsolutni rekord u broju gnezdećih parova, od formiranja ostrva u drugom sektoru jezera Palić. Na platformi je evidentirano 58 gnezda običnog i 81 gnezdo crnoglavog galeba. Na drugom ostrvu je konstatovano 198 jedinki crnoglavog i 387 jedinki običnog galeba, a na trećem ostrvu (van platforme), taj broj je 1169 jedinki običnog i 127 jedinki crnoglavog galeba.

I u junu je rađen monitoring gnezda i jedinki crnoglavog (*Ichthyaetus melanocephalus*) i običnog – rečnog galeba (*Chroicocephalus ridibundus*) na lokalitetu „Pa02“ – ostrvo u II sektoru jezera „Palić“.

Markirano je ukupno 48 jedinki – mladunaca – crnoglavog galeba.

U nastavku meseca, rađen je monitoring mladunaca crnoglavog galeba – 52 jedinke je markirano, od kojih je 51 jedinka dobila i kolor marker.

izveštavao gradsku upravu kroz mesečne izveštaje o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja Parkom prirode „Palić“.

U okviru Međunarodnog zimskog popisa ptica vodenih staništa (IWC) rađena je evidencija ptica na sektorima jezera Palić tokom januara 2020. godine. Aktivnost se realizovala kroz saradnju sa Društvom za zaštitu i proučavanje ptica Srbije. Celovit spisak evidentiranih vrsta i jedinki je dostavljen Gradu Subotica u mesečnom izveštaju za januar 2020. godine.

Rađen je monitoring zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, koji je dostavljen Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode – za potrebe izrade i dopune studije o reviziji granica ovog zaštićenog područja.

C.2. Revitalizacija

Tokom 2020. godine je nastavljena revitalizacija ispašom kod lokaliteta „Malo pojilo“ – većim delom u II, a manjim u III stepenu zaštite u okviru Parka prirode „Palić“ – u pitanju je vlažna (močvarna) livada na koju se nadovezuje slatinska livada, a na višim terenima se nastavlja stepa). Od 2015. godine lokalitet je ograđen, ispred ograde je postavljen električni pastir i konstruisana je jedna nadstrešnica (montažna – prenosiva), gde se stoka sklanja od nepovoljnih meteoroloških uslova. Krajem 2015. puštena je pet jedinki sivih goveda (podolsko goveče – *Bos primigenius taurus hungaricus*). Ispaša se realizovala tokom cele 2020. godine i pokazalo se kao veoma efikasan način održavanja staništa. Upravljač u kontinuitetu prati stanje na terenu i promenu biocenološkog sastava. Uočene su značajne razlike u odnosu na prethodni izgled terena – pored potpune eliminacije trske, uočene su jedinke strogo zaštićenih vrsta biljaka i životinja, koje ovde prethodno nisu zabeležene.

Tokom maja su predstavnici upravljača i Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode (Ranko Perić i Klara Sabadoš) obišli značajne lokalitete u okviru Parka prirode „Palić“. Cilj obilaska je bio evidentiranje značajnih staništa i staništa strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva – zbog revizije Odluke o zaštiti zaštićenog područja Park prirode „Palić“. Na lokalitetu „Malo pojilo“ – „Pa13“, predstavnik Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode – Ranko Perić – je evidentirao jedinke strogo zaštićene vrste *Carex secalina* – ražena oštrica – koja je izuzetno retka i nalazi se samo na tri lokacije u Srbiji. Pretpostavka predstavnika zavoda je da je do pojave navedenog taksona došlo, usled poboljšanja uslova staništa, koji su nastali ispašom podolskim govedima na navedenom lokalitetu. Evidentirano je i 30 jedinki strogo zaštićene vrste orhideje – kačunak veliki – *Anacamptis laxiflora*. Značajno je pomenuti da se brojnost navedene vrste orhideja značajno povećava svake godine od uspostavljanja ispaše. Ustanovljeno je i da se površina pod džombastim šaševima uspešno širi, takođe, zbog ispaše.

***Carex secalina* – ražena oštrica**

Tokom 2020. godine, rođene su dve jedinke podolskog govečeta na predmetnom lokalitetu.

Čuvarska služba je i 2020. godine uočila jedinke čaplje govedarke (*Bubulcus ibis*) na lokaciji Malo pojilo – Paličkog jezera. Ptica je sve vreme boravila oko stada podolskih goveda u potrazi za hranom. Ovo je treća godina pojave jedinke ove vrste na ovom zaštićenom području. Pretpostavka je da je prisustvo goveda razlog za pojavu i boravak ove vrste. Dokaz da je došlo do poboljšanja uslova staništa je i to da se i ove godine na lokalitetu ponovo počela gnezditi i vrsta crvenonogi sprudnik (*Tringa totanus*). Evidentirano je i gnežđenje i izlegli mladunci vivka – *Vanellus vanellus* (dva mladunca).

Sve aktivnosti su usklađene sa rešenjem o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode broj: 03-1584/2 od 05.10.2015. godine; Odlukom o proglašenju zaštićenog područja Park prirode „Palić“ („Službeni list Grada Subotice” br. 15/13 i 17/13-ispravka i 37/17), Planom za unapređenje ekološkog stanja Paličkog jezera i njegove okoline („Službeni list“ Grada Subotice broj 24, od 15. jula 2014. godine), Planom detaljne regulacije za severoistočnu obalu Paličkog jezera (Odluka o donošenju Plana pod brojem I-00-350-7/2015 od 02.03.2015.)

Nastavljene su višegodišnje aktivnosti na revitalizaciji značajnih staništa (košenje, čišćenje podrasta, suzbijanje invazivnih vrsta), naročito:

- na stepskom ostatku kod južnog kraja nasipa II i III sektora;
- na degradiranoj stepi severozapadno od nasipa III i IV sektora;
- kod Velikog pojila – na površini napuštenog rasadnika;
- na slatini uz zapadnu obalu IV sektora;

Upravljač zaštićenih područja Javno preduzeće „Palić – Ludaš“ realizuje Program korišćenja tršćaka, koji je usklađen sa Odlukom o proglašenju zaštićenog područja Park prirode „Palić“ („Službeni list Grada Subotice“, br. 15/13 i 17/13 – ispravka i 17/37), Odlukom o održavanju javnih zelenih površina („Službeni list Grada Subotice“, br. 3/2012, 52/2012, 2/2013 i 7/13 – ispravka), Zakonom o zaštiti prirode („Službeni glasnik“ Republike Srbije, br. 36/2009 i 88/2010 i 91/2010 – ispr. i 14/2016 i 95/2018 - dr. zakon)) i Rešenjima o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode broj: 03 – 93/3 od 06.03.2015. i 03 – 93/4 od 10.03.2015. godine.

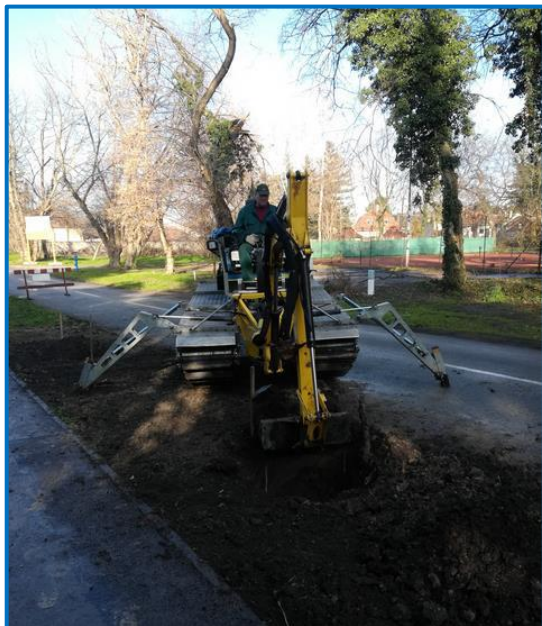
Tokom sezone 2019/2020. godine su realizovane aktivnosti na upravljanju prirodnim resursima i održavanju prirodnih vrednosti i to vodenim kombajnom (višenamenskim radnim plovilom – amfibijom) TRUXOR DM 5045 sa specijalnom prikolicom.

Aktivnosti su realizovane prema prethodno predviđenoj dinamici (dinamika je dostavljena Gradskoj upravi, kao i polugodišnji izveštaj), sa utvrđenim brojem dana, uz fluktuacije zbog ekoloških faktora i fenofaza. Pored aktivnosti košenja i uklanjanja trske na otvorenim površinama jezera, namensko plovilo je održavalo i zaštitne pojaseve jezera – uklanjanje mladica invazivnog rastinja, košenje trske, takođe i prilikom uklanjanja smeća i kabastog otpada iz vode. Vozilo je korišćeno i prilikom uklanjanja nelegalno postavljenih čamaca u vodi. Značajno je pomenuti da je aktivnost revitalizacije vlažnih livada (sprečavanje sukcesije tršćaka) neophodno da se realizuje kontinualno u periodu od više godina.

Za 2020. godinu i aktivnost višenamenskog radnog plovila, bitno je pomenuti da se veliki broj panjeva u Velikom parku uklanjao, baš zu pomoć ovog vozila. Takođe, ostrva u II sektoru

jezera Palić su u februaru mesecu košenjem amfibijom pripremana za uspostavljanje uslova za gnežđenje crnoglavog i običnog galeba.

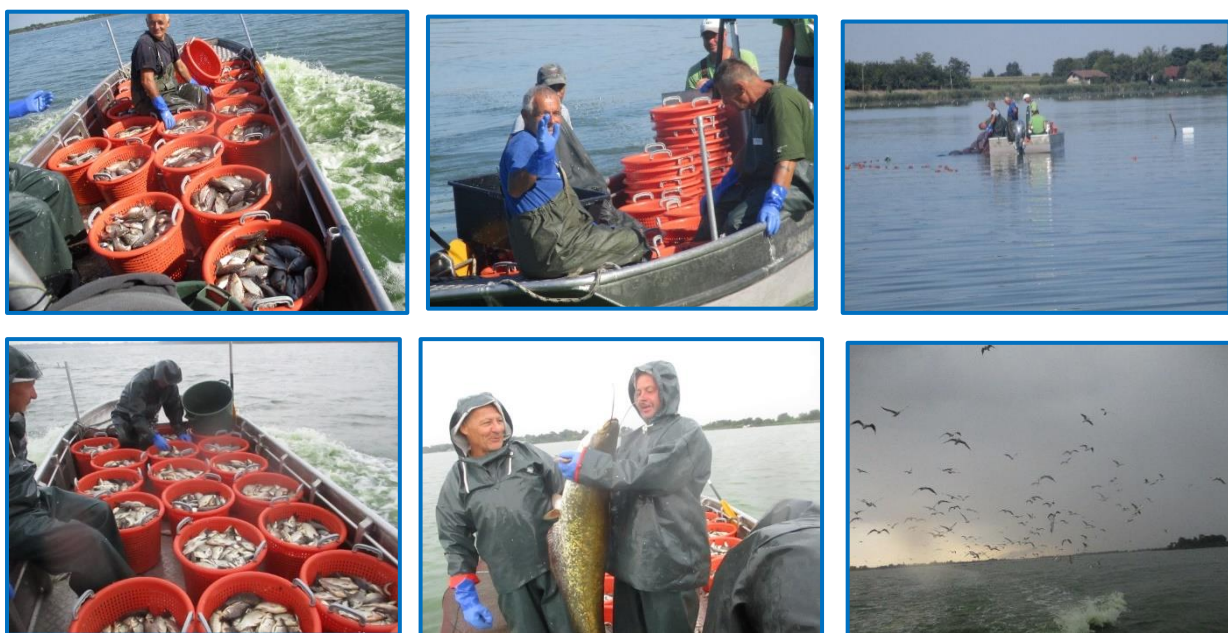
U odnosu na Plan za unapređenja ekološkog stanja Paličkog jezera i okoline nastavile su se aktivnosti u skladu sa akcionim planom na realizaciji radova na formiranju multifunkcionalnog zaštitnog pojasa (košenje, krčenje invazivnih vrsta).

Tokom avgusta i septembra (dela) 2020. godine, u sklopu projekta Nemačke razvojne banke KfW „Zaštita biodiverziteta i voda jezera Palić i Ludaš” su nastavljene aktivnosti na selektivnom izlovu invazivnih vrsta riba u Palićkom jezeru. Zaposleni u JP „Palić-Ludaš” su u saradnji sa angažovanom ribarskom firmom iz Srbije u četvrtom sektoru jezera Palić na osam lokacija postavili specijalne mreže – vrške – napravljene posebno za lokalne potrebe. Vrške su

se praznile dnevnom dinamikom. Nakon što se iz jezera izvuče vrška sa ribama, vrši se selekcija i evidentiranje ribe, autohtone (tzv. „domaće”) vrste, poput smuđa i šarana se vraćaju u vodu, dok se invazivne vrste, kao što su srebrni karas, sunčanica, kineska razbora, američki patuljasti somić, vade i ostavljaju u takozvanim „čuvarkama”, koje ostaju u vodi. Posle praznjenja svih vrški, izlovljena riba se odstranjuje. Na ovakav način dnevno se vadi oko tona i po ribe.

Izlovljena riba se slala zoološkim vrtovima, gde se koristi kao hrana za životinje, a analize Veterinarskog Specijalističkog Instituta „Subotica” su pokazale da su one pogodne i za ljudsku upotrebu. Selektivni izlov se realizuje u skladu sa dozvolom Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam i zaštitu životne sredine i rešenjem o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode i uz inspekcijski nadzor, a plan je bio da traje dok se ne izvadi 50 tona invazivnih vrsta riba. Do kraja avgusta je izlovljeno preko 70 tona ribe, a u septembru dodatnih

10 tona, tako da je ukupno izlovljeno 80 tona ribe. Kako bi se postigli što bolji rezultati, planirano je da se izlov obavlja svake godine u nekoliko navrata, ali u manjem obimu.

C.3. Mere aktivne zaštite prirode

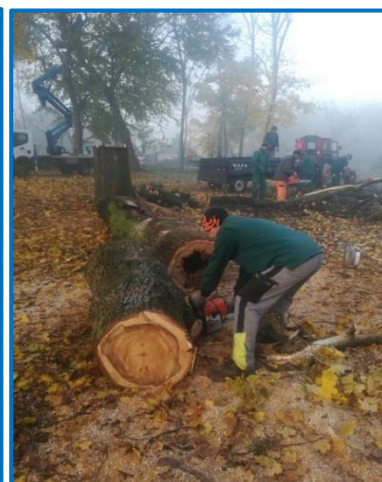
Sprovođenje mera aktivne zaštite prirode koje se odnosi na zaštitu staništa/vrsta, kao i suzbijanje invazivnih vrsta u programskom periodu, upravljač je realizovao kroz aktivnosti:

- košenje vlažne livade kod kanala Tapša u cilju očuvanja staništa vlažne livade,
- praćenje stanja na staništima u II stepenu zaštite i priprema kartiranja, monitoringa i drugih aktivnosti (košenje, čišćenje podrasta, mere održavanja), tekuće održavanje lokaliteta sa slatinskim staništima (košenje, ispaša).
- realizacija aktivnosti na multifunkcionalnom pojasu oko jezera Palić:

I za 2020. godinu su pripremljene karte sa tačno ucrtanim površinama aktivnosti. Planom je obuhvaćeno priobalje II sektora jezera Palić, tri lokaliteta (pojasa) III sektora jezera Palić i Malo pojilo, lokalitet na IV sektoru jezera. Za svaki pojedinačni lokalitet definisana je dinamika, prostorni obuhvat, broj neophodnih radnika, mašina i drugih sredstava koje su potrebne za realizaciju aktivnosti. Sve aktivnosti su realizovane prema utvrđenom planu.

Radovi na uklanjanju podrasta invazivnih vrsta u okviru Velikog parka na Paliću

U delu Velikog parka sa visokim zelenilom u toku oktobra i novembra 2020. godine uklonjen je podrast invazivnih vrsta kao mera aktivne zaštite prirode prema Rešenju o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode broj 03-1382/2 od 04.09.2013. godine i prema Rešenju Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode broj 03-2619/2 od 29.12.2016. god. kojim se utvrđuju uslovi zaštite prirode za uklanjanje invazivnih vrsta iz Velikog parka. Podrast invazivnih vrsta (američki koprić – *Celtis occidentalis*, pajavac – *Acer negundo*, bagrem – *Robinia pseudoacacia*, kiselo drvo – *Ailanthus glandulosa*) uklonjen je u dva navrata košenjem i vađenjem sa korenom sa ukupne površine od 126200m². Biljna masa (granje) je sakupljena na gomile uz šire staze gde prilaz traktorom sa prikolicom ne uzurpira zelenu površinu i odvežena sa zaštićenog područja. Pre početka radova grupacije podrasta i žbunastog rastinja autohtonih i neinvazivnih alohtonih vrsta se vidno obeleže da se ne bi oštetile i kako bi se olakšao rad. Aktivnosti su realizovane kroz Ugovor broj: II-401-966/2020 od 18.09.2020. godine.

U novembru je angažovana teleskopska korpa za orezivanje grana na visini i za uklanjanje devitalizovanih stabala koja ugrožavaju bezbednost posetilaca i materijalnih dobara u Velikom parku i to uz hotel Jezero i ispred Velike terase

Održavanje multifunkcionalnog zaštitnog pojasa

Prema Ugovoru o finansiranju održavanja multifunkcionalnih zaštitnih pojaseva oko Paličkog, Krvavog i Ludaškog jezera (broj II-501-120/2020 od 21.04.2020. godine i Aneksa I Ugovora broj II-501-120/2020/1 od 04.12.2020. godine) i prema Programu održavanja zelenila na površinama javne namene koje se nalaze na zaštićenom području, kao i javnih zelenih površina duž obala Paličkog, Krvavog i Ludaškog jezera u 2020. godini (broj ugovora II-501-120/2020 od 21.04.2020. godine i Aneks I Ugovora broj II-401-88/2020 od 21. oktobra 2020. godine). Multifunkcionalni zaštitni pojas održavan je u toku vegetacije od maja do oktobra. Sprovedene su aktivnosti na mehaničkom krčenju šiblja, granja i pojedinačnih stabala ili grupa stabala svih prečnika, hemijskom suzbijanju alohtonih i invazivnih vrsta u vegetacionom periodu, mehaničkom košenju trske i uklanjanju i košenju travnih površina.

Tokom 2020. godine, zbog izostanka međunarodnih volonterskih radnih kampova, na realizaciji aktivnosti na revitalizaciji i sprovođenju mera aktivne zaštite prirode, učestvovali su samo zaposleni u preduzeću.

Kroz aktivnosti na KFW projektu – Krčena su stabla i podrast invazivnih vrsta, proširen je zaštitni pojas setvom lucerke na eksproprisanim parcelama (prema Planu detaljne regulacije za deo obalnog pojasa Paličkog jezera – zapadna i južna obala IV sektora i obala III sektora na Paliću 27-100/2014) i započeta je sadnja zaštitnog pojasa zelenila.

Takođe trasirana je i nivelisana servisna staza (prema Planu detaljne regulacije za deo obalnog pojasa Paličkog jezera – istočna obala na Paliću 27-86/13 i Planu detaljne regulacije

za deo obalnog pojasa Palićkog jezera – zapadna i južna obala IV sektora i obala III sektora na Paliću 27-100/2014) uz istočnu i južnu obalu IV sektora jezera Palić na mestima gde zbog izražene denivelacije nije bio moguć prolaz čuvara zaštićenog područja terenskim vozilom.

D. UREĐENJE PROSTORA I ODRŽIVO KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA

D.1. Izrada prostornih planova

Tokom godine upravljač je učestvovao u pripremi, terenskom obilasku i konsultacijama u izradi PDR (Plana detaljne regulacije) – za delove obalnog pojasa Palićkog jezera. Zaposleni kod upravljača su bili uključeni u proceduru eksproprijacije i preparcelacije priobalja jezera Palić. Stručna i čuvarska služba je obilazila zaštićeno područje i kontrolisala aktivnosti na terenu. Preduzeće je obaveštavano u vezi sa aktivnostima drugih korisnika prostora na području Parka prirode „Palić“.

D.2. Projekti i radovi na uređenju prostora

Tokom godine je realizovana zamena i popravka postojećeg mobilijara (klupe, kante za smeće) – na lokalitetu „Krvavo jezero“.

Kroz aktivnosti na KFW projektu – uređena su odmorišta i opremljena posetilačkom infrastrukturom – stolovima, klupama, nadstrešnicama, osmatračnicama i drugim elementima mobilijara.

Prema Rešenju – mišljenju o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode broj 03-2421/2 od 19.10.2017. godine sadnjom je revitalizovan pojas između visokog zelenila i Aleje hrastova i započeta je obnova aleje ispred hotela Park.

Duž Aleje hrastova, uz rub visokog zelenila, posađene su sadnice autohtonih i dekorativnih neinvazivnih vrsta drveća i žbunja (jednosemeni glog *Crataegus monogyna*, klen *Acer campestre*, lipa *Tilia sp.*, grab *Carpinus betulus*, crvenolisni javor *Acer platanoides 'Crimson King'*, tisa *Taxus baccata*, lovor višnja *Prunus laurocerassus*, svib šatirane boje lista *Cornus alba 'Variegata'*, dekorativni dren *Cornus kousa*, udika *Viburnum opulus*, jorgovan *Syringa vulgaris 'Majestic'*, letnji jorgovan *Buddleja davidii*, hortenzija *Hydrangea macrophylla*).

Ispred hotela Park uz pristupnu stazu započeta je obnova aleje. Aleju su činila stabla američkog koprivića od kojih sje nekoliko devitalizovanih izvađeno prethodnih godina. Posađene su četiri sadnice poljskog jasena (*Fraxinus angustifolia*).

D.3. Projekti i programi u oblasti šumarstva

Ni 2020. godine nije urađena Posebna osnova gazdovanja šumama za gazdinsku jedinicu „Palićke šume“ za period 2016 – 2025, nisu se stekli svi tehnički uslovi. Nadležnosti, u ovom smislu, pripadaju JP „Vojvodinašume“.

D.4. Projekti i programi u oblasti lovstva

U Parku prirode „Palić“ je prema Odluci o zaštiti ovog zaštićenog područja – zabranjen lov. Tokom godine su realizovane aktivnosti na edukaciji i obaveštavanju lovaca u vezi sa zabranama lova i ponašanjem u zaštitnoj zoni ovog zaštićenog područja.

D.5. Projekti i programi u oblasti ribarstva

U skladu sa Zakonom o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda, član 3. stav 3. („Službeni glasnik RS“, br. 128/2014), Odlukom zaštićenog područja Park prirode „Palić“ („Službeni list Grada Subotice“, br. 15/13 i 17/13-ispravka), mišljenjem Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode (broj rešenja 03-2157/2 od 26.10.2016.) i odobrenjem Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine (dopis broj 324-07-131/2017-17 od 19.05.2017.), Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Palić-Ludaš“ (korisnik ribarskog područja) je još na XXV sednici dana 06.10.2017. godine je doneo Odluku o proglašenju ribarskog područja „Palić“ na zaštićenom području Park prirode „Palić“ (broj 806-XXV-2/17 od 06.10.2017.).

U skladu sa članom 15 i 17 Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („Sl. Glasnik RS“, br. 128/2014 i 95/2018 - dr. zakon) korisnik ribarskog područja je angažovao Departmana za biologiju i ekologiju – PMF u Novom Sad da izradi Program upravljanja ribarskim

područjem „Palić“ u okviru zaštićenog područja Park prirode „Palić“ za period 2018-2027. godinu. Na Program je dobijena saglasnost Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam i zaštitu životne sredine (Saglasnost broj: 140-501-798/2019-04 od 09.08.2019. godine).

Zbog mere Vlade Republike Srbije, koje su primenjivane u proteklom periodu, a u vezi sa sprečavanjem širenja zarazne bolesti COVID19, nisu održani planirani sastanci sa ribolovcima u vezi sa planiranim aktivnostima tokom 2020. i 2021. godine. Pripremljen je liflet za ribolovce sa najvažnijim informacijama (zabrane i ograničenja na ribarskom području, obaveze ribolovaca i organizatora takmičenja u sportskom ribolovu) i kartama ribarskog područja. Deljenje lifleta se obavlja tokom distribucije dozvola preko zaposlenima korsinika ribarskog područja i ovlašćenim udruženjima ribolovaca (4 ugovora).

Tokom 2020. godine distribuirano je ukupno 721 godišnja i 100 dnevna dozvola za rekreativni ribolov. Tokom 2020. godine nije bilo organizovanih takmičenja u sportskom ribolovu.

Realizovana je nabavka uniforme ribočuvara u skladu sa Pravilnikom o službenoj odeći ribočuvara, izgledu ribočuvarske značke i obrascu ribočuvarske legitimacije ("Službeni glasnik RS", br. 39/2016 i 38/2017)

U zakonskom roku dostavljeni su podaci za vođenje katastra ribolovnih voda u sklopu ribarskog područja Ministarstvu za zaštitu životne sredine.

U zakonskom roku dostavljen je Godišnji izveštaj o ulovu ribe u rekama, jezerima i kanalima u 2019. godini Republičkom zavodu za statistiku.

U zakonskom roku dostavljen je Godišnji izveštaj o korišćenju ribarskog područja u 2019. godini Ministarstvu za zaštitu životne sredine, Agenciji za zaštitu životne sredine, Pokrajinskom sekretarijatu za urbanizam i zaštitu životne sredine i Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode.

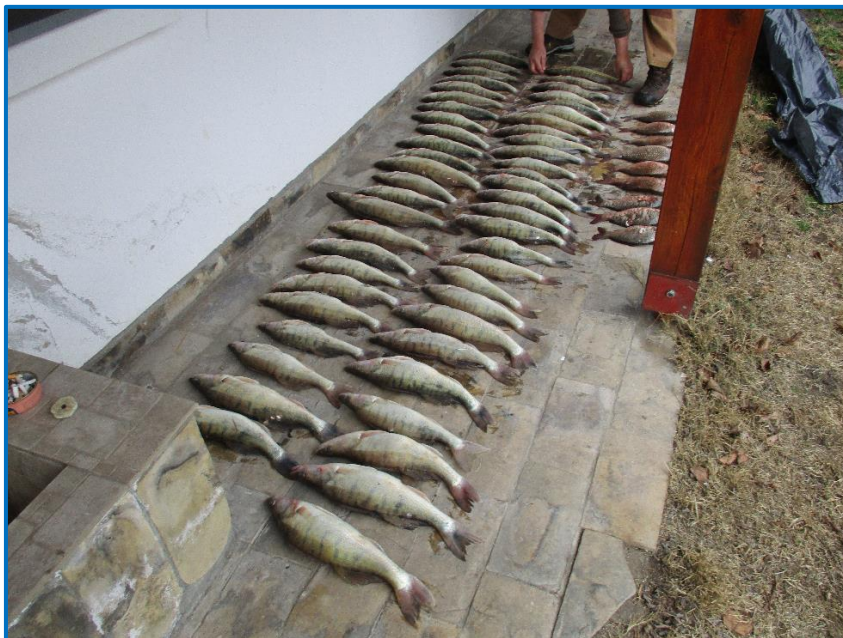
U zakonskom roku dostavljen je izveštaj o selektivnom izlovu ribe na jezeru Palić u okviru ribarskog područja „Palić“ u 2020. godini Pokrajinskom sekretarijatu za urbanizam i zaštitu životne sredine i Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode.

U zakonskom roku donet je Godišnji program upravljanja ribarskim područjem „Palić“ za 2021. godinu. Na Godišnji program je dobijena saglasnost Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam i zaštitu životne sredine (Saglasnost broj: 140-501-1090/2020-04 od 15.12.2020. godine).

Tokom godine Prekršajnom sudu u Subotici je podnet 1 zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv 2 lica koja su dana 04.02.2020. na Palićkom jezeru izvršili radnju nedozvoljenog lova ribe koja nema dostignutu veličinu i radnju nedozvoljenog lova riba neposredno rukom. U vezi sa gore navedenom slučajju podnet je i odštetni zahtev (visina nanete štete ribljem fondu iznosi 314.100,00 dinara). Do izveštajnog perioda nije doneta presuda.

Tokom godine inspektor za zaštitu životne sredine u oblasti zaštite i održivog korišćenja ribljeg fonda 5 puta je kontrolisao rad korisnika ribarskog područja „Palić“. Tokom redovnih i vanrednih nadzora nisu utvrđene nezakonitosti, nepravilnosti ili nedostaci u poslovanju u smislu Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („Službeni glasnik RS“, br. 128/2014 i 95/2018 - dr. Zakon).

- Dana 15.09.2020. godine na južnom delu IV sektoru jezera Palić su nađene metlice, 4 komada ukupne dužine 90 m (veličina okaca 5 cm), na licu mesta niko nije bio zatečen. Metlice će biti uništene u skladu sa zakonskim propisima.
- Dana 22.09.2020. godine na južnom delu IV sektoru jezera Palić su nađene metlice, 2 komada ukupne dužine 60 m (veličina okaca 5 cm), na licu mesta niko nije bio zatečen. Metlice će biti uništene u skladu sa zakonskim propisima.

Pošto korisnik ribarskog područja nije došao do informacija o vlasnicima metlica, nije podnet zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

D.6. Projekti i programi u oblasti turizma

Posebni aktivnosti upravljača nije bilo, a izostala je i saradnja i logistička podrška tokom realizacije raznih turističkih manifestacija na Paliću (Prvomajski uranak, Berbanski dani, Filmski festival Palić, Zlatni kotlić Palića 2019. itd., Trka Deda Mrazova), budući da se navedene manifestacije nisu ni održale zbog sprečavanja širenja zarazne bolesti COVID19. Telefonskim putem su obavljani razgovori/sastanci sa korisnicima prostora – vlasnicima hotela, bilborda i drugih objekata, kojima preduzeće izdaje rešanja u skladu sa Odlukom o naknadama za korišćenje zaštićenog područja Park prirode „Palić“ („Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 95/2018, 49/2019 i 86/2019 – usklađeni din. izn.).

D.7. Projekti i programi u oblasti poljoprivrede

Na teritoriji Parka prirode „Palić“ postoji mala površina pod poljoprivrednim zemljištem koje se obrađuje u skladu sa već definisanim procedurama (košenje livada, rasadnik).

Deo poljoprivrednog zemljišta je u državnom vlasništvu. Mali deo ovih površina je izdavan u zakup (delovi II i III stepena zaštite) tokom prethodnih godina. Stručna služba upravljača je početkom 2016. godine dostavila Komisiji za izradu Programa uređenja poljoprivrednog zemljišta grada Subotice podatke u vezi sa površinama koje se nalaze na zaštićenom području, u cilju izuzimanja navedene površine iz Programa. Gradska uprava Grada Subotice – Služba za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište je dostavila podatke Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (dopisom broj: IV08/II–320–77/2018 od 04.07.2018. godine) i zatražila da se nađe način da upravljač pravno – formalno može da postane korisnik

površina koje su u programu licitacije poljoprivrednog zemljišta i to na površinama u režimu II i III stepena zaštite (pošto je I stepen, svakako izuzet), na kojima se realizuju projekti revitalizacije u skladu sa rešenjem o uslovima zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode (rešenje broj:03–3373/2 od 19.01.2018. godine). Navedeno ministarstvo je dostavilo dopis Gradskoj upravi (dopis broj:951–01–01859/2018–14 od 11.07.2018. godine) u kom navodi da se zaštita i razvoj zaštićenih područja sprovodi prema Programu zaštite i razvoja navedenog zaštićenog područja, na koji saglasnost daje Ministarstvo zaštite životne sredine. Cilj je očuvanje karakteristika staništa – vlažnih livada i fragmenata stepske i slatinske vegetacije. Zbog rasparčenosti prirodnih staništa negativni uticaji poljoprivrednog okruženja i prisustva ljudi su izuzetno jaki. Širenje invazivnih vrsta i sukcesija ekosistema, bez kontrolisanih aktivnosti na sprovođenju mera aktivne zaštite, vodi propadanju staništa i vrsta. Na površinama koje su predmet revitalizacije staništa identifikovane su sledeće vrste biljaka: strogo zaštićena vrsta: *Orchis laxiflora* Lam. subsp. *palustris* (Jacq) Bonnier & Layens (kaćunak veliki) i *Triglochin maritimum* L (morski trozubac). Vrste: kaćunak veliki (*Orchis laxiflora* Lam. subsp. *palustris* (Jacq) Bonnier & Layens) i morski trozubac (*Triglochin maritimum* L) se nalaze na listi strogo zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva – Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Sl. glasnik RS“, br. 5/2010), Prilog I – Strogo zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva. Predloženo je izuzimanje svih katastarskih parcela na kojima je evidentirano prisustvo navedenih taksona.

Kontrola košenja livada u cilju sprovođenja režima (košenje posle završetka cvetanja zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta biljaka, ostavljanje nepokošenih traka u širini od jednog do deset metara, kao pribežište za faunu) i ispaše (broj grla po hektaru, kretanje van staništa zaštićenih vrsta u generativnom periodu) se odvijala kontinuirano. Takođe, čuvarska služba je u kontinuitetu radila na kontroli sprovođenja aktivnosti po rešenjima o uslovima zaštite prirode. Ove aktivnosti su se delom sufinansirale kroz ugovor sa Gradom Subotica – Ugovor o sufinansiranju poslova u realizaciji Programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta na zaštićenim područjima (ugovori broj: II–320–58/2020 od 16.12.2020. godine).

E. OSTALI POSLOVI

E.1. Protivpožarna zaštita i požari

Tokom godine su registrovani tragovi većeg požara na lokalitetu „Pa04“ – IV sektor jezera Palić. Sačinjene su gotografije, uzete GPS koordinate. Čuvarska služba nije zatekla počinioca prekršaja. Zatečeno je samo zgarište – tačnije – zapaljena trska, bez vatre. Pretpostavka čuvara je da su ribolovci imali nameru da spaljivanjem trske, „očiste“ svoje mesto sa kog love ribu.

E.2. Saradnja sa korisnicima prostora

Nastavila se stalna saradnja čuvarske i stručne službe sa korisnicima prostora (posetioci, lokalno stanovništvo, ribolovci, vlasnici katastarskih parcela).

Korisnici prostora Parka prirode, ili vlasnici/korisnici katastarskih parcela obraćali su se Upravljaču – stručnoj službi (usmeno ili pismeno), ili direktno čuvarskoj službi na terenu. Upiti korisnika prostora su razmotreni – dostavljene su im tražene informacije, ili su upućeni na proceduru potraživanja uslova zaštite prirode Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode (izdato je ukupno 26 rešenja o uslovima zaštite prirode nadležnog Zavoda za zaštitu prirode – za aktivnosti u Parku prirode „Palić“). Realizaciju aktivnosti u skladu sa rešenjima je kontrolisala čuvarska služba. Tokom godine je evidentirano preko 50 različitih upita kod upravljača.

IZVORI FINANSIRANJA

Javno preduzeće „Palić – Ludaš“ je upravljač na pet zaštićenih područja u regionu Subotice, a jedno od njih je i Park prirode „Palić“. Sektor zaštite prirode u Javnom preduzeću „Palić – Ludaš“ je organizovan u funkciji obavljanja upravljanja zaštićenim područjima. Stručna služba je zadužena za planiranje, programiranje, praćenje stanja, izveštavanje i nadzor nad radom čuvarske službe. Čuvarska služba obavlja poslove čuvanja, praćenja stanja. Realizacija godišnjeg programa upravljanja zaštićenim područjem Park prirode „Palić“ je obezbeđena sredstvima gradske uprave Subotica po ugovorima o sufinansiranju programa i projekata. Delom je upravljač ovog zaštićenog područja, kroz ubiranje naknada za korišćenje ovog zaštićenog područja, učestvovao u finansijskoj realizaciji programa.

Navodimo da je upravljač zaštićenog područja Park prirode „Palić“ u kontinuitetu dostavljao mesečne izveštaje o realizaciji Programa upravljanja, u kojima su detaljno opisane sve aktivnosti koje su se realizovale na predmetnom zaštićenom području po programu i po projektima.

Tabela prihoda i rashoda za zaštićeno područje Park prirode „Palić“ za 2020. godinu

I	PRIHODI	
	Izvori prihoda	<i>Iznos u dinarima</i>
1.	Sredstva lokalne samouprave	4.674.200,00
	1.1. Grad Subotica – Ugovor broj: II-401-318/2020 od 16.03.2020.	4.674.200,00
	1.2. Grad Subotica – Ugovor broj: II-401-318/2020 od 16.03.2020.– Realizovana sredstva u odnosu na ugovorena za koja je dostavljen Zahtev za prenos sredstava	
	1.3. Nerealizovana sredstva u odnosu na Ugovor broj: II-401-318/2020 od 16.03.2020.	
	UKUPNO PRIHODI	4.674.200,00
II	RASHODI	
	Vrste troškova	<i>Iznos u dinarima</i>

	A.0 Čuvanje, održavanje i prezentacija zaštićenog područja	
	A.1. Čuvarska služba	1.012.000
	A.1.1. Bruto zarade čuvara	712.000
	A.1.2. Ostali troškovi čuvarske službe (gorivo, registracije auta, službena odeća i obuća, instrumenati i oprema)	300.000
	A.2. Održavanje zaštićenog područja	2.112.200
A.	A.2.1. Bruto zarade ostalog osoblja zaposlenog kod upravljača na poslovima upravljanja zaštićenim područjem i materijalni troškovi njihovog rada (izrada upravljačkih dokumenata, programa, projekata, saradnja sa lokalnim stanovništvom, institucijama i dr.)	1.812.200
	A.2.3. Upravljanje otpadom (čamac sa električnim motorom i opremom za sakupljanje smeća na površini jezera Palić, za sanitarno čišćenje jezera i obale – uginule ribe, biljna biomasa i sl.)	300.000
	Ukupno A.0	3.124.200
	B.0. Upravljanje posetiocima	
B.	B.2. Štampanje materijala namenjenog posetiocima	50.000.00
	Ukupno B.0	50.000
	C. 0. Praćenje i unapređenje stanja zaštićenih područja	
	C.2. Revitalizacija (troškovi veterinarskih usluga za stada podolskih goveda; troškovi prevoza goveda)	300.000
C.	C.3. Mere aktivne zaštite prirode	
	C.3.1. Iznajmljivanje teleskopske korpe za orezivanje grana na visini u Velikom parku - projekat	1.200.000
	Ukupno C.0	1.500.000
	UKUPNO RASHODI	4.674.200

